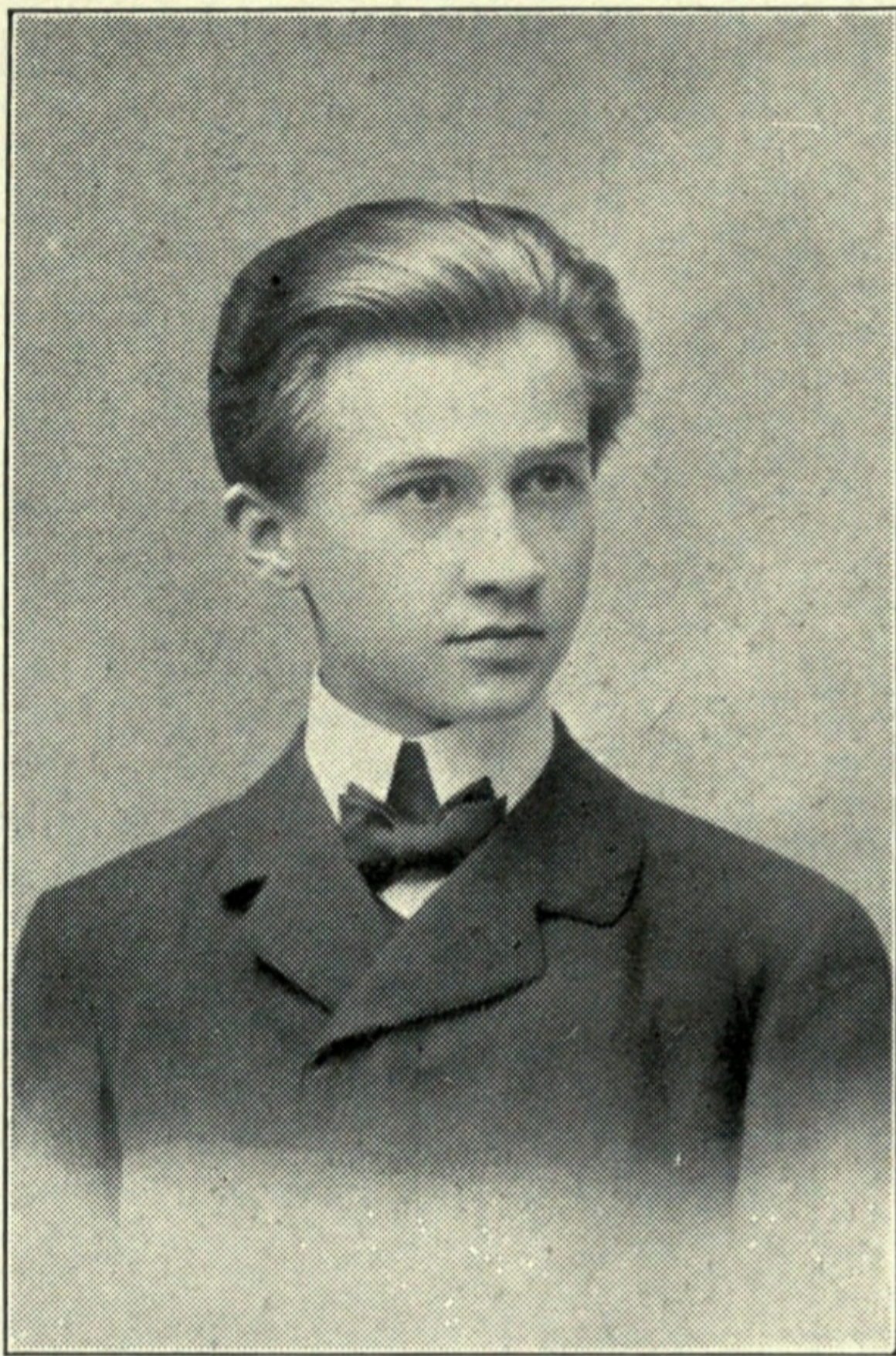

Josef Novotný (1886 - 1966)

Josef Novotný (1886 - 1966)

JOSEPH NOVOTNY.

Josef Novotný

27. 2. 1886 – 29.11. 1966

Josef Novotný (mezi baptisty běžně nazývaný Józa) se narodil jako čtvrtý z devíti dětí Jindřicha a Anny, rozené Kostomlatské. Otec byl kazatelem prvního českého baptistického sboru. Jeho život byl od dětství formován rodinou, která byla cele oddána službě Pánu Ježíši.

Poutavě o tom Józa píše ve své knížce *Tichý dům v zahradě*. Popisuje zde mimo jiné vznik pravidelných „hodinek“, ve kterých maminka sdílela s dětmi biblická vyprávění. Z těchto schůzek vznikla po čase nedělní škola – v podstatě první nedělní škola v naší vlasti – kam děti Novotných začaly zvat své mladé přátele. Dělo se tak navzdory zákazu úřadů, neboť podle tehdejších zákonů dítě mladší čtrnácti let nesmělo navštěvovat jiná náboženská shromáždění nežli shromáždění svých rodičů.

Josef Novotný na studiích

Józa se dobře učil, a tak po maturitě na gymnáziu pokračoval ve studiích. Protože se rozhodl pro duchovní službu, zahájil své další vzdělávání na baptistickém semináři v Hamburku, kde absolvoval třetí a čtvrtý ročník.

Josef Novotný:

„Baptisté nemají věrouky. Bylo sice několik pokusů, ale všechny selhaly – díky Bohu!“

Pak studoval jeden rok na University College a Midland Baptist College v Nottinghamu v Anglii, jeden semestr bohosloví a filosofie na vídeňské univerzitě, jeden semestr bohosloví na univerzitě v Ženevě a konečně dva roky na filozofické fakultě Karlovy Univerzity v Praze, kde tehdy učil prof. T. G. Masaryk.

V roce 1905, když bylo Józovi devatenáct let, zemřel jeho starší bratr Jindřich, který byl vedle svého otce druhým kazatelem Pražského sboru. Józa začal svému otci pomáhat v duchovní práci od roku 1907 a byl jím také ordinován jako druhý kazatel pražského sboru dne 25. června 1909. Měsíc po otcově smrti byl pak 11. 2. 1912 – ještě za svých studií – zvolen prvním kazatelem pražského sboru.

Josef Novotný:

„K zásadám baptistů patří demokratické zřízení sborů. Každý sbor je naprosto samostatným tělesem,

který sám si svoji správu obstarává sborovými schůzemi a bratrskou radou, nebo bratrským výborem voleným z pléna sboru. Pokud to finance sboru dovolují, vydržují si svoje kazatele nebo i jiné pracovníky, jež si vesměs sami volí a již pokládání jsou prostě za bratry.“

Vedle sborové práce se Józsa Novotný začal věnovat již od roku 1911 zahraničním aktivitám. V roce 1911 se zúčastnil světového kongresu baptistů ve Filadelfii v USA, kde přednášel o své vlasti. Roku 1912 procestoval Rusko, kde navštěvoval české emigranty a opatroval peněžní prostředky na výstavbu nové modlitebny pražského sboru. V roce 1913 se zúčastnil kongresu baptistů ve Stockholmu, kde přednášel o české práci.

Již Józův otec myslel na stavbu modlitebny pro rostoucí pražský sbor a založil pro tento účel fond na stavbu sborového domu. Na Józovi pak bylo, aby záměr realizoval.

Původní návrh interiéru modlitebny v Praze Na Vinohradech od architekta Kozáka

V roce 1911 se sbor rozhodl zahájit sbírku na stavbu vlastní modlitebny, která bude zároveň zázemím pro spolupráci baptistických sborů v Čechách a na Moravě.

V roce 1913 byl pro potřeby sboru zakoupen dům na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad čp. 84. Na velkém dvoře tohoto domu začala stavba nové modlitebny. Základní kámen byl slavnostně položen 25. března 1914, tedy přesně 29 let po založení sboru.

Stavbu prováděl stavitel Dvořák na základě projektu architekta Bohumíra Kozáka, který pocházel z česko-bratrské církve. Architekt Kozák byl významným českým představitelem funkcionalismu. V počátcích své činnosti byl však velmi ovlivněn dekorativním kubismem.

Stavby se však již nedožil kazatel sboru Jindřich Novotný, který v roce 1912 zemřel. Pro sbor to byla velká ztráta. Novým kazatelem se stal jeho syn Josef Novotný, který do této služby byl zvolen již v

roce 1909.

Období stavby modlitebny bylo velice obtížné, neboť vypukla první světová válka. Nedostávalo se finančních prostředků, korespondence s přáteli – baptisty v zahraničí byla přerušena. Bylo zastaveno vydávání časopisu *Chelčický*, mnozí muži museli jít na frontu.

I kazatel Józsa Novotný byl odveden, ale byla mu povolena výhoda přiznávaná duchovním, a tak byl jediným z kazatelů své denominace, který nemusel do války. Tím, že zůstal v Praze, mohl mít na stavbě bezprostřední dozor a navíc mohl vyvíjet snahu o získávání dalších peněz na její dokončení.

A právě Josef Novotný v časopisech *Chelčický* a *Rozsévač* v letech 1914, 1915 a 1916 komentoval průběh stavby i obtíže, které ji provázely:

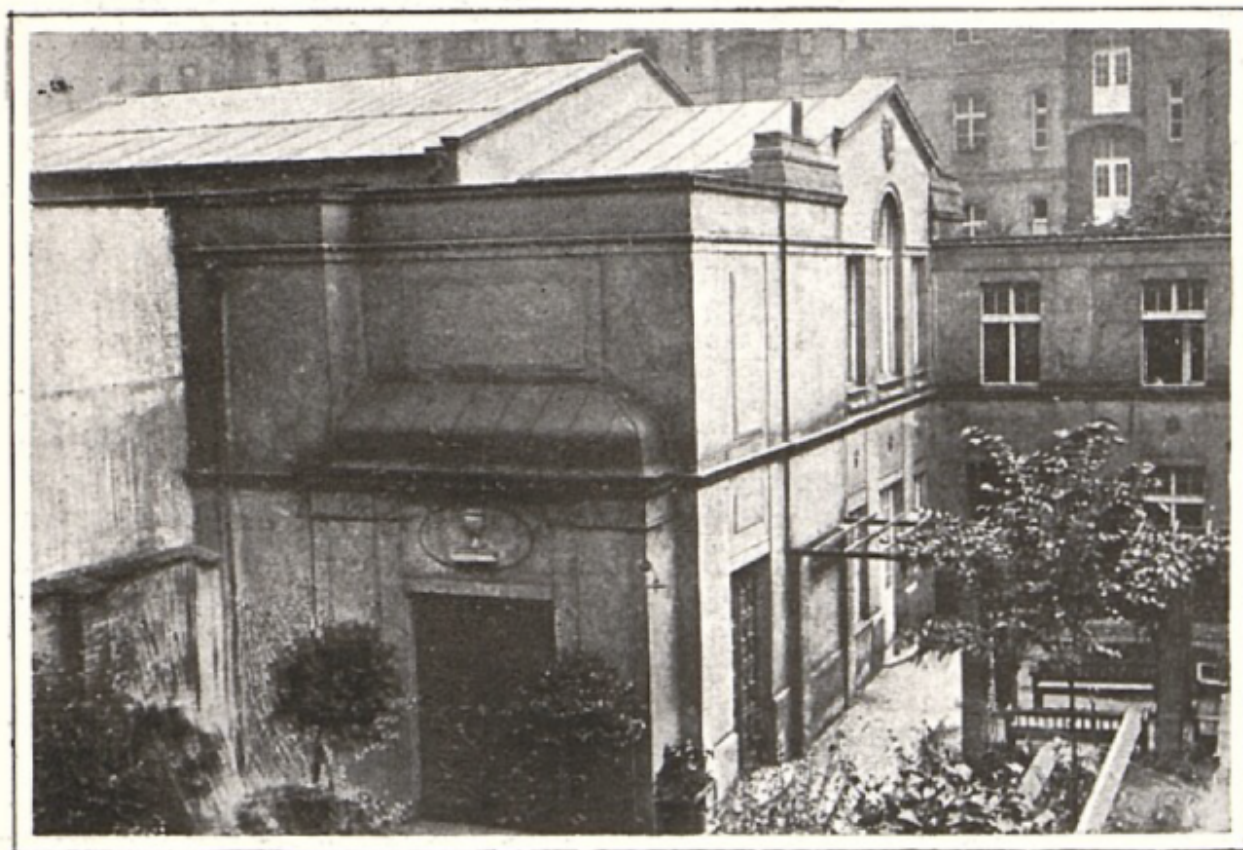
„Dne 25. března 1914 v památný den našeho sboru mohli jsme s pomocí Boží položit základní kámen naší nové modlitebny – bylo to právě v den 29. jubilea našeho sboru.“ (*Chelčický* č. 1 – 2/1914)

Pergamen se zápisem historie sboru i domu a podpisy všech členů a přátel sboru byl zazděn pod základní kámen. Během stavby několikrát jsme viděli ochranu Boží před neštěstím. Bůh silný nám dosud vždy milostivě pomáhal a On neopustí nikdy. Válka zastihla nás právě, když jsme dostavovali – měli jsme pouze neomítnuté holé zdi. A rázem jsme byli odříznutí od bratří v cizině. Byla to těžká doba a často jsme mysleli, že budeme muset ohlásit bankrot, ale Pán milostivě nám ze všeho pomohl. (*Rozsévač* č. 4/1916)

Nový rok 1915 jsme začali v nové modlitebně (mnohé není ještě dohotoveno) ale jsme Pánu vděční, že máme aspoň svůj stánek, útočiště před bouří) – křtem devíti duší.

Necht' tato smutná doba nás české a slovenské baptisty sblíží jako jednu rodinu. (*Rozsévač* č. 9/1.915).'

Josef Novotný pro časopis *Rozsévač* dále píše: *„Pražská modlitebna je jednou z nejkrásnějších protestantských modliteben v našem státě a varhany nemají konkurenta na českém Sióne. V roce 1916 jsme pokřtili dvašedesát římských katolíků. V době nedostatku jsme zřídili sociální odbor. Nedělní škola přes pronásledování kvetla. Biblické hodiny, sesterská shromáždění a shromáždění v rodinách vyplnily celý týden, takže kdo chtěl, mohl celý týden navštěvovat shromáždění.“*

BRATRSKÝ DŮM CHELČICKÉHO V PRAZE,
na Král. Vinohradech.

Foto z roku 1925

Hrubá stavba modlitebny byla dokončena v roce 1915 k 500. výročí upálení Mistra Jana Husa. Když si uvědomíme obtížnost doby, výši nákladů a rozsáhlost práce, nebráníme se údivu, jaké dílo se během roku a čtvrt realizovalo. Když bratr Józa kupoval dům a kladl na jeho zahradě základní kámen pro naši modlitebnu, bylo mu teprve 28 roků.

Ve válečném období kazatel Józa Novotný vedle své kazatelské práce a s tím spojeného misijního úsilí hodně cestoval po sborech, aby pomáhal a povzbuzoval. Misijní práce byla během války velice úspěšná: v roce 1916 pokřtil Józa Novotný ve svém sboru 62 bratří a sester, což byl do té doby největší počet pokřtěných za jeden rok v jednom sboru.

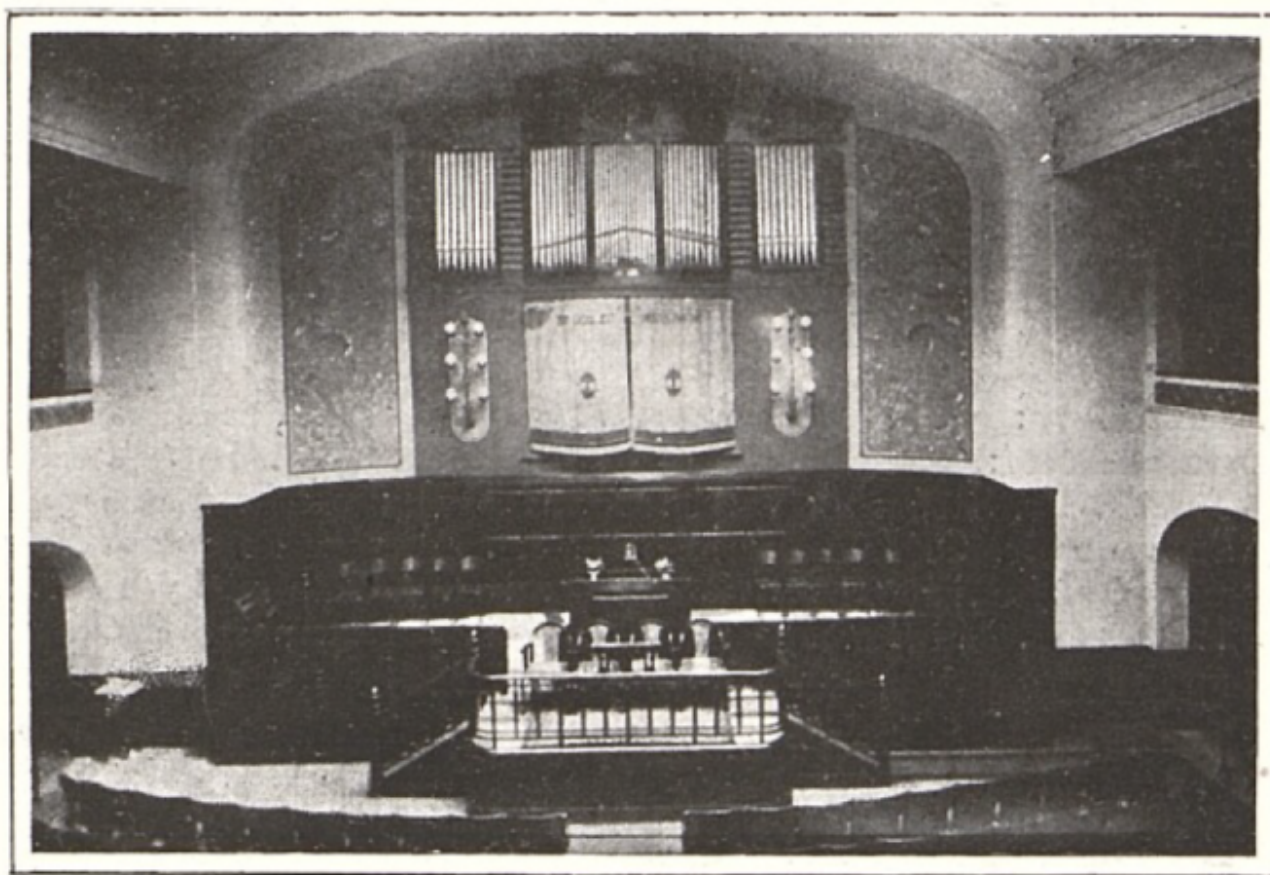
Josef Novotný:

„Je s podivením, že tak málo měříme Písmem svatým palčivé otázky náboženské a církevní. Mnohem ochotněji voláme na pomoc svůj vlastní rozum, historii a lidská slova svých velikánů než Boží Slovo. Jak jinak a nábožensky příznivěji by dopadly naše důsledky, které činíme z určitých událostí, kdybychom volali více na pomoc Bibli.“

Po skončení války odešel kazatel Josef Novotný do zahraničí. Po návštěvě několika evropských zemí zakotvil v USA. Jeho úkolem bylo obnovit vztahy s baptistickými jednotami, které byly válkou přerušeny. Novým kazatelem sboru se stal Josef Tolar.

Velkým úkolem pro vinohradský sbor bylo obnovení válkou přerušené misijní činnosti v místech sborových stanic a také v samotné Praze. V roce 1921 byla založena stanice v Tunrově, kde se zahajovacího shromáždění účastnilo 200 věřících.

Činností Josefa Novotného v USA sbor získal finanční pomoc od Jižní baptistické konvence na dokončení stavby modlitebny na Vinohradech. Tato pomoc umožnila sboru i zaplatit dluhy vzniklé při stavbě. Modlitebna byla včetně vnitřního vybavení dokončena v roce 1921. Slavnostně byla otevřena 4. prosince 1921.

MODLITEBNA BRATRSKÉHO DOMU CHELČICKÉHO
v Praze, na Král. Vinohradech.

Foto z roku 1925

Po vzniku ČSR byl kazatel Józsa Novotný zvolen prvním předsedou Unie baptistů v ČSR a po řadu let byla jeho volba opakována. Po skončení války byl vyslán Jednotou do Francie, Anglie, Kanady a USA, aby znovu navázal přerušené kontakty. Mezi jinými se mu podařilo získat podporu Unie Jižních baptistů v USA pro rozšíření práce v Československu.

Josef Novotný:

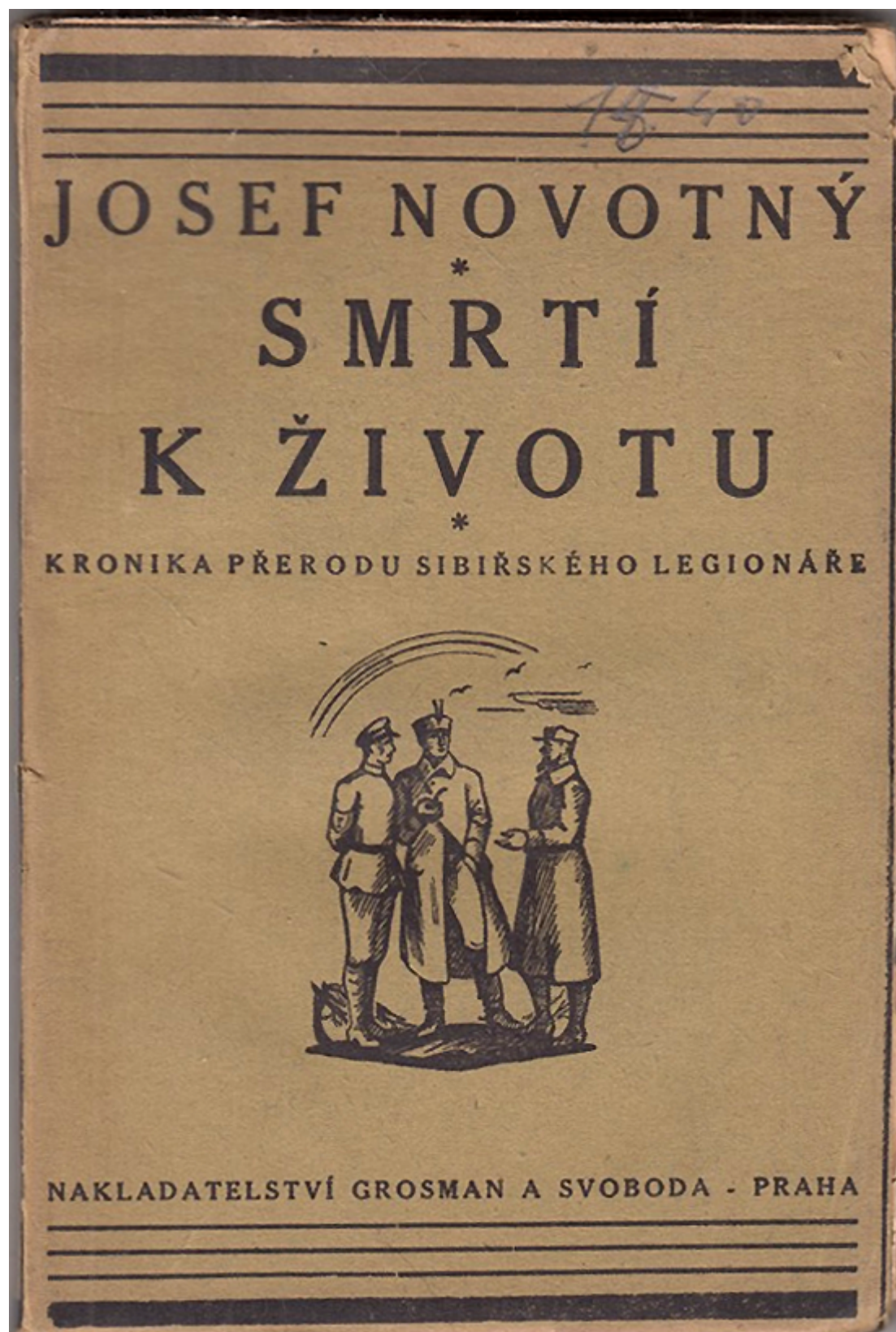
„Víme ze zkušenosti, že Ježíš Kristus je Spasitel světa: Vykupitel otroků, Pokoj nešťastných, Síla slabých, Moudrost nevědomých, Přítel opuštěných, Naděje zoufalých, Útěcha zarmoucených, Domov bloudících, Útočiště pronásledovaných.

Proto k němu zveme.“

Po skončení své mise byl požádán americkou organizací YMCA, aby zajel za našimi legionáři na Sibiř a konal zde práci vojenského duchovního. Na Sibiř jel přes Havajské ostrovy, Japonsko, Čínu a svoji službu v čs. legiích vykonával do roku 1920.

Zpět domů se vracel přes Indii, Cejlon, Egypt, Itálii, Jugoslávii a Rakousko. Na základě zkušeností z této služby napsal knihu *Smrti k životu*, která je románovým deníkem, přibližujícím přerod legionáře

k duchovnímu životu.

Za své zásluhy byl Józ Novotný vyznamenan československou vládou revoluční medaili. Když bratr Józ Novotný 1. února 1919 oznámil sboru své rozhodnutí o svých cestách do zahraničí, požádal sbor, aby se jeho zástupcem stal bratr kazatel Josef Tolar, který v tu dobu pracoval v Bělé pod Bezdězem. 26. dubna 1919 se stal druhým kazatelem v Praze na Vinohradech.

Bratr Józ Novotný ukončil svůj kazatelský úřad v pražském sboru v únoru 1920 pro množství práce

v Jednotě a jiných organizacích. Bratr Josef Tolar byl zvolen prvním kazatelem vinohradského sboru.

Josef Novotný:

„Naše Jednota je číselně malá. Nevelká, nepočetná, ne mnozí urození, ne mnozí vzácní, málo stříbra, ještě méně zlata – budeme-li však vzkříšenými Lazary, budeme požehnáním.“

Józa Novotný byl předsedou Unie baptistů a vyučoval na baptistickém semináři v Praze. Významná byla jeho činnost ve službách YMCA (Sdružení křesťanské mládeže), kde nejprve vyučoval na škole sekretářů v Brně, pak byl jmenován župním ředitelem pro východní Čechy a nakonec ředitelem tiskového oddělení YMCA, které pomáhal organizovat. Zúčastňoval se aliančních snah v evangelické veřejnosti, byl prvním jednatelem Kostnické jednoty, členem předsednictva Svazu evangelických církví v Československu a výboru Svazu nedělních škol.

Josef Novotný

Během služby kazatele Józky Novotného vzrostl počet členů pražského sboru ze 150 na 249. Sbor měl šest stanic, deset misijních pracovníků, na čtyřech místech byla nedělní škola s 210 dětmi, mládež měla 55 členů, pěvecký sbor 38 členů a v sesterském kroužku bylo 25 sester.

Josef Novotný:

„Dle našeho přesvědčení nestane se nikdo pravým křesťanem, když ho lidé v dětství pokropí, trochu křesťanským poznáním opatří, confirmují, připustí k Večeři Páně – dokud sám nezkusí obrácení. Lidé se stávají křesťany znovuzrozením, ne přirozeným narozením.“

V roce 1922 se Józa Novotný oženil s Dagmar Mladějovskou. Jeho choť se narodila v Praze 22. 2. 1901 a pocházela z evangelické rodiny. Měli spolu dvě děti: dceru Annu (nar. 21. 2. 1923) a syna Davida (nar. 11. 6. 1926). Sestra Dagmar Novotná se stala jedinečnou pomocnicí svého manžela v nejrůznějších oblastech jeho činnosti. Byla výbornou klavíristkou, doprovázela sólové zpěváky a vystupovala na koncertech. Mluvila plynule anglicky, francouzsky a německy.

V roce 1922 odejel Józsa Novotný s manželkou na jeden a půl roku do USA, kde působil jako kazatel Československého baptistického sboru v New Yorku a vedle této práce přednášel na Mezinárodním baptistickém semináři v East Orange. Po návratu do vlasti byl znovu zvolen předsedou Unie čs. baptistů. Vedle toho přednášel na baptistickém semináři v Praze *Úvod do teologického studia, Dogmatiku, Etiku, Homiletiku a Psychologii náboženství*.

Josef Novotný

Svoji bohatou duchovní a organizační činnost na Božím díle ve své vlasti ukončil v roce 1928. Odjížděl znovu do USA, aby se stal kazatelem československých baptistických sborů v New Yorku a v Yonkers a zároveň učitelem na *Mezinárodním baptistickém semináři* v East Orange ve státě New Jersey. V neděli 7. října 1928 se konalo ve vinohradském sboru shromáždění na rozloučenou s bratrem Józou Novotným a jeho rodinou. I když mnozí doufali, že se za nějaký čas vrátí, bylo to – jak se později ukázalo – rozloučení konečné. Jeho průběh svědčil o tom, jak veliké lásce se bratr Józsa Novotný těšil a jak vysoce byla hodnocena jeho práce v církvi a široké ekumenické veřejnosti.

Odchod Józsa Novotného do USA byl nesporně velkou ztrátou pro celou církev – br. F. J. Kolátor, který v té době redigoval časopis *Chelčický*, ji vyjádřil takto: „Ztratili jsme výjimečného pracovníka, za kterého nemáme náhradu.“ Všechny okolnosti tohoto rozhodnutí nám nejsou známy, ale jednu z nich naznačuje poznámka F. J. Kolátora, který v článku *20 let ve službách Mistrových*, uvedeném v časopise *Chelčický* v roce 1929, podrobně hodnotí duchovní práci Józsa Novotného v období 1918 – 1928. Píše se v něm:

„Nebylo prý finančních prostředků pro udržení našeho předního pracovníka a spontánně uznávaného vůdce . . . Je to bohužel smutný všeobecně známý zjev český, že i v oboru vědy, umění, na poli

techniky, odcházejí nám často naši nejlepší lidé za hranice.“

Josef Novotný:

„Věřící nemají práva od nevěřících přijímati neb dokonce vymáhati daně pro své účely. Stát nemá mravní povinnosti určitou náboženskou společnost více chrániti než ostatní. Jsme hrdi, že jsme státem neuznaní. Baptisté již v r. 1611 proklamovali v Amsterdamu tuto zásadu výrokem: „úřady nemají se co míchat do náboženství“. Proto stojí baptisté na stanovisku, že každé organizované církevnictví, jež se dává do služeb státu nebo jeho moci ku své službě využívá, je zneužívání křesťanství k politickým účelům a odporuje Kristovu učení“.

O počátcích činnosti kazatele Józy Novotného v Americe se dozvídáme v časopise *Pravda a slavná naděje* z června 1929. Autor článku konstatuje, že není v Americe těžší duchovní práce nežli v New Yorku a okolí. Křesťanských pracovníků tam sice není málo, ale lidé o Boží věci nemají zájem. Zmiňuje pak úsilí Józy Novotného, který plně využívá svého nadání, vzdělání i zkušeností. Poukazuje nejen na jeho kazatelskou práci ve sborech a vyučování na semináři, ale i na veřejnou přednáškovou činnost.

Bratr Józ Novotný přidal v roce 1930 příspěvek do knihy, kterou vydali čeští evangelíci k výročí Masarykových 80. narozenin (NOVOTNÝ, Josef. *„Masaryk a českoslovenští baptisté“*, v: Českoslovenští evangelíci T.G. Masarykovi, Praha, Kalich, 1930). Jeho krátká nota směrem k prezidentovi začíná připomenutím toho, že v Rakousku byli baptisté státem neuznanou církví. Což sice pro ně nebyla žádná tragédie a o takové uznání ani nestáli, ovšem toto zneuznání pro ně znamenalo velké problémy například v oblasti misijní, která pro ně byla značně důležitá.

Bohoslužeb se směly účastnit pouze děti, které se narodily rodičům již za jejich členství ve sboru a tak tomu bylo až do jejich čtrnácti let. Těžko se dá budovat sbor bez mládeže, ale takové byly zákony. Státní orgány neuznávaly jejich náboženskou výuku. Na té si ovšem baptisté silně zakládali a tvořila jeden z podstatných pilířů jejich víry. Tehdy bylo náboženství povinným předmětem a děti baptistů v něm pravidelně propadaly a musely odcházet na soukromé školy. Problémy měly také smíšené rodiny, kterým chtěly úřady děti nuceně pokřtít. Za neposlušnost se baptisté dočkali mnohé šikany a zatýkání.

Nejvíce ze všeho si přáli úplnou svobodu vyznání a nekompromisní odluku církve od státu. Protože Masaryk s nimi sdílel podobné přesvědčení, požádal ho Josef Novotný, aby nějak zakročil a pokusil se o prosazení těchto požadavků. Když se Masaryk vrátil z Ameriky, předal mu Novotný dopis od Jednoty. V něm její členové psali, že v první části života Masaryk působil jako myslitel, druhou strávil jako politik a osvoboditel a v té třetí žádali, aby se stal náboženským věrozvěstem. Řada lidí se po založení republiky odvrátila od Říma a potom očekávali, k jakému vyznání se přikloní svrchovaná morální autorita, jakou byl Masaryk. Ten ale, přestože konvertoval k Českobratrské církvi evangelické, nenavrl žádný nový ucelený náboženský program. Nevypracoval soustavně to mnohými tolik očekávané „náboženství nové doby“.

Josef Novotný připomíná, že těsně před válkou se Masaryk spolu s americkými baptisty zasadil o investice směřující do Rakouska a vzpomíná ve svém dopise, jak chodil do přeplněných lázeňských sálů na Masarykovi přednášky z noetiky. Později mu Masaryk pomáhal s prací o protestantech v Rusku. Silným pojítkem mezi Masarykem a českými baptisty byl také jejich kladný vztah k anglo-americkému prostředí. Masarykovi názory na vztah církve a státu rovněž souzněly s těmi baptistickými, jelikož byl proti státním církvím.

Asi třináct let byl bratr Novotný reprezentantem Československé baptistické konvence v New Yorku, ve službách Northern Baptist Convention. Jeho úkolem byla prezentace potřeb Československé baptistické misie v amerických sborech.

V roce 1933 obdržel bratr Novotný čestný doktorát bohosloví na Acadia University v New Scotia, v Kanadě. Vyučování na semináři ukončil v roce 1941, kdy byl seminář uzavřen vzhledem k událostem druhé světové války. Svoji kazatelskou činnost ukončil pak roku 1945.

V roce 1946 byl Józsa Novotný delegován na první setkání Světové rady církví v Amsterdamu. V roce 1948 byl jmenován ředitelem *Church World Service* (Světová církevní služba). V této funkci musel hodně cestovat po celé západní Evropě, aby dohlížel na správné rozdělování humanitární pomoci, kterou tato organizace poskytovala. Manželka ho doprovázela a pro své jazykové znalosti mu byla vydatnou pomocnicí.

Při svých cestách bratr kázával v mnoha evropských protestantských sborech. V Německé spolkové republice se setkával s mnoha uprchlíky z Československa, z nichž některé znal dokonce z dřívějšíka osobně. Vzhledem k tomu, že tuto činnost chápal nastupující totalitní režim v Československu jako nepřátelskou, nemohl bratr svoji vlast navštívit a nestalo se tak ani do konce jeho života. Nepřestal ji však milovat a život vinohradského sboru sledoval až do své smrti. Svědčí o tom i dopis, který napsal tehdejšímu kazateli vinohradského sboru bratru Miloši Šolcovi st. v letech 1957 – 1963.

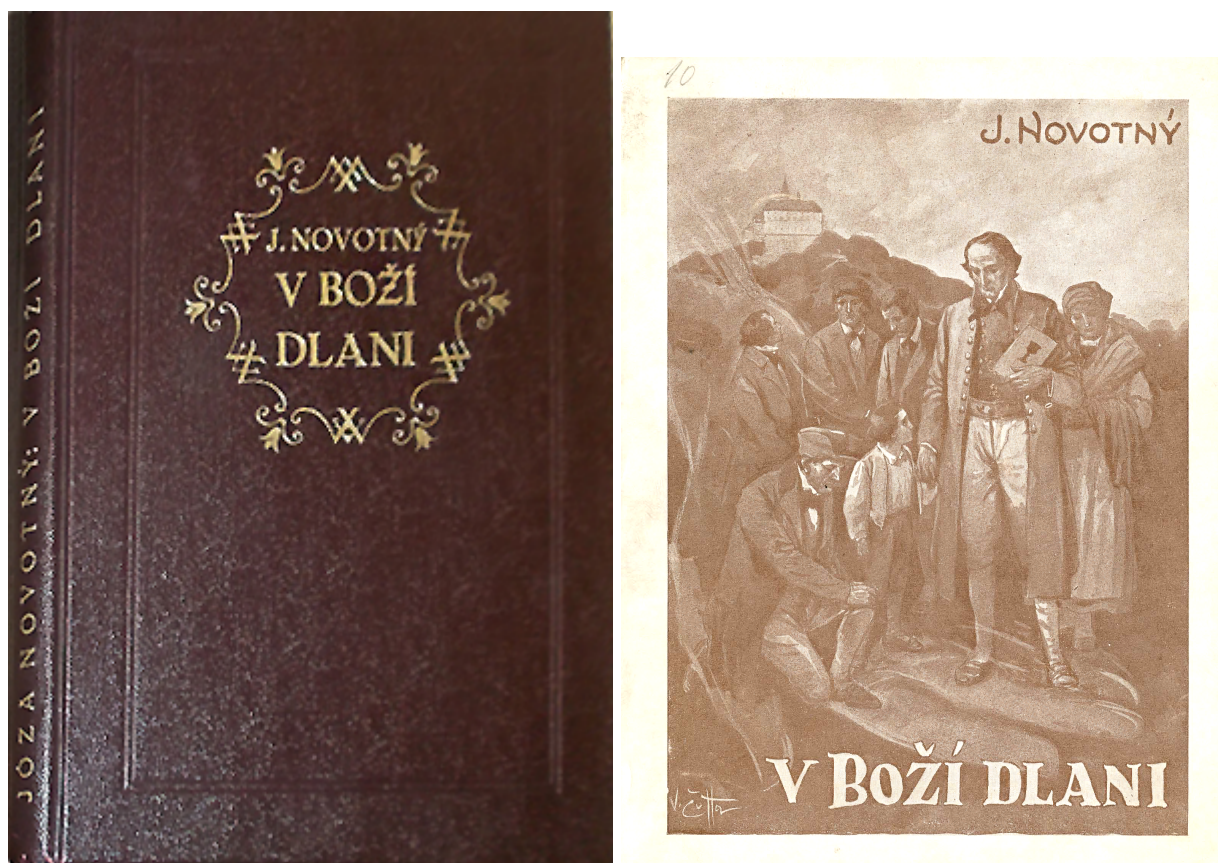
V roce 1952 se bratr Novotný s manželkou vrátil zpět do USA a přijal kazatelské místo ve sboru *First Congregational Church* v New Hartforth ve státě Connecticut. Zde sloužil do roku 1957, kdy odešel do důchodu. Mimo jiné psal v té době i rozhlasová kázání pro stanice Svobodná Evropa a Hlas Ameriky, které je pak vysílaly do střední a východní Evropy.

Josef Novotný:

„Zdálo by se, že křest právě proto, že je jednou z rozlišovacích známek baptistů (ač jistě ne nejpodstatnější) od ostatních křesťanských společností, bude jejich hlavním evangeliem. Ve skutečnosti nekladou baptisté takovou váhu na křest jako jiné denominace. Baptisté netvrdí, že ve křtu je spasení, znovuzrození – tvrdí to však právě ostatní církve. Křest je symbol, obraz, známka, zrcadlo, značící přechod ze starého do nového života u obráceného člověka.“

Vedle kazatelské a učitelské činnosti byl bratr Józsa Novotný velice činný i literárně. Novinový článek k jeho osmdesátinám nás informuje o tom, že napsal na padesát knih. Jsou to drobné

i rozsáhlejší práce, v nichž se dovídáme mnohé o počátcích baptizmu u nás, obsahovaly povídky a příběhy pro nejmladší generaci a byla mezi nimi i potřebná literatura pro studenty.

Kniha Józ Novotného *V Boží dlaní* je ke stažení zde v [Baptistické knihovně](#)

Otázkám sociálním se věnuje práce Josefa Novotného *Rybářem lidí*. Je to publikace vydaná krátce po válce a Novotný v ní shrnuje, jak by měl vypadat sborový život. Vlastně je to jakási příručka pro budoucí aktivní členy sborů a kazatele. Důležitá je podle Novotného znalost psychologie, ale i sociologie kolem které, jak sám píše „se dnes točí svět.“ Sociální a stávková hnutí tehdejší doby, mohla mít podle něj svá opodstatnění.

Když se vyjadřuje k řečnictví, praví, že kázání by se již nemělo odlišovat od přednášky. Za vůbec nejdůležitější kvalitu považuje v řečnictví osobitost. Forma projevu je vždy pouze prostředkem, nikoliv samotným účelem, proč je něco vysloveno. V této útlé knize věnuje většinu prostoru otázce dětí a mládeže. Není podle něho dobré je do náboženství nutit. Skutečné přesvědčení nikdy nepochází z donucení. Chybí mu totiž to nejpodstatnější, svoboda. Zpochybňovat autoritu stáří a tradice podle něj není nic špatného. Co je staré, nemusí být vždy automaticky dobré. Následovat špatnou tradici, které sám nevěřím je horším hříchem, než se proti ní bouřit.

Nedělní besídky, které mají pro baptisty tak zásadní význam a jimž se dále Novotný věnuje, pochází z Anglie. Novotný na tomto základě následně rozvíjí zajímavou, avšak krátkou úvahu o národních charakterech a jejich zabarvení. V zásadě se kloní ke geografickému determinismu, známému už od Montesquiea. Srovnává chladné a chmurné Skandinávce, často přemýšlející do hloubky a rozjímající o smrti, s tepleokrevnými černochoy, jež jsou ve víře veselí a srdečnější, ačkoliv i jaksí povrchnější a frivolnější, oslavují Krista.

Pro výchovu budoucích generací je důležité si uvědomit, že žáci tu nejsou kvůli jejich učitelům, ale naopak ti učitelé tu jsou pro své žáky. V dětech je třeba pěstovat zdravé sebevědomí, které Čechům

podle Novotného schází. Za lepší považuje malé třídy, kde zbývá dostatek prostoru pro individuální výuku, která je jím vnímána jako nezbytná, jelikož v moderní době musí náboženské organizace bojovat o zájem mládeže s jinými světonázorovými rámci, které mohou být postavené na zcela jiném výkladovém paradigmatu.

Lepších misijních výsledků dosahovali baptisté ve městech a v průmyslových oblastech. Na složitost současného života, ale křesťanství podle Novotného přesto zatím nestihlo adekvátně odpovědět. Jisté ale je, že by mělo vždy stát na straně těch chudých a trpících. Na poli sociální teorie se Novotný dostává dokonce tak daleko, že píše: *„Kde jsou dnešní církve v obrovském boji, který předčí svojí příkrostí i právě prožitou světovou vojnu, v boji práce s kapitálem?“*

Je přesvědčen, že je třeba stát na straně dělnictva, avšak nikoliv politickou agitací, nýbrž právě sociální pomocí a vytvořením přívětivých lidských podmínek v době odosobnění. Věřící ve vývoj a to i v oblasti náboženství. Vývoj si však představuje v duchu radikálního protestantismu, jako revizi stávajícího programu a srovnání se s idealizovaným počátkem.

Ve sféře sociální by podle Novotného mělo být největším cílem baptistů a potažmo všech křesťanů vytvořit domov pro všechny trpící. Takovým místem, kde by hledali trpící útěchu, by měly být sborové domy, otevřené všem a přívětivé, na rozdíl od chladných kostelů. Inspirací přitom nemusí být pouze prvotní křesťanské komunity, ale i příklad Jednoty bratrské. Modlitebny je třeba proměnit ve sborové domy a nechat v nich přebývat všechny, kdo to potřebují: *„Co že máme dělat? Nestavte už nákladné chrámy, stavte sborové domy. A máte-li už kostel, proměňte jej v to, čím má býti – v křesťanský domov.“*

Pán Bůh si k sobě povolal bratra Józu Novotného v osmdesátém roce jeho mimořádně plodného života, v listopadu roku 1966. Jeho manželka ho následovala o deset let později. Vzácnou osobnost Józy Novotného vystihují plně slova, která o něm již v roce 1929 napsal F. J. Kolátor:

„Bratr Josef Novotný je nesporně naším nejvzdělanějším, současně však i prakticky nejschopnějším pracovníkem se schopnostmi vůdčími, organizačními a řečnickými. Při svých hlubokých vědomostech a znamenité kvalifikaci vědecké je mužem upřímné, dětinské víry a vroucí zbožnosti, velkým idealistou, laskavým rádcem, kamarádem, přítelem.“

Bratr kazatel ThDr. Josef Novotný zemřel 29. 11. 1966 v Harwichi (USA).

Bibliografie:

- *Biblické obrazy*, nakladatel O. Kypr, rok vydání 1920, Pardubice, stran 115
- *Bílá kamelie*, s.n., rok vydání 1928, V Hradci Králové, stran 39
- *Desatero pohádek o zvířátkách*, nakladatel B. Kočí, rok vydání 1926, Praha, stran 83
- *Kdo jsou baptisté?*, nakladatel Nedělní besídka, rok vydání 1912, Královské Vinohrady
- *Náboženství ve veřejném životě*, nakladatel Kostnická jednota, rok vydání 1925, Praha, stran 39
- *Návrat československého marnotratného syna*, Čtrnáctero biblických úvah pro písmáky, nakladatel Jan Novotný, rok vydání 1932, V Praze XII (Náměstí krále Jiřího 84)
- *Okna do duše*, Obrazy z českobratrského života, nakladatel Jednota Chelčický, rok vydání 1922, místo Královské Vinohrady (Nám. krále Jiřího, 84), stran 105
- *Ozefova splněná tužba*, nakladatel Kalich, rok 1. vydání 1927, 2. vyd. 1940, s obrázky R. F. Vojíře, Praha, stran 58
- *Pilný život*, ze života Jindřicha Novotného st., nakladatel Nedělní besídka, rok vydání 1911, Královské Vinohrady (Palackého 76), stran 38
- *Písmáková příručka*, K třistaleté památce Králické Bible [1613-1913], Dle růz. pram. naps.

- Josef [Józa] Novotný, nakladatel J. Horák, rok vydání 1914, Praha, stran 42
- *Pouť za pravdou*, dětem vypravuje Józa Novotný, nakladatel Nedělní besídka, rok vydání 1911, místo Královské Vinohrady (Palackého 76)
 - *Povídky naší Inunky*, vypravuje Josef [Józa] Novotný, nakladatel Českobratrské tisk. a nakladatelské druž., rok vydání 1924, místo Valašské Meziříčí
 - *Povídky o maminkách*, nakladatel Kalich, rok vydání 1931, místo V Praze
 - *Povídky ze staré i nové vlasti*
 - *Proč věřím v Boha, proč jsem křesťanem, proč jsem protestantem, proč jsem příslušníkem „Bratrské Jednoty Chelčického“*, nakladatel Literár. odbor Br. Jedn. Chelčického, rok vydání 1925, Praha, stran 15
 - *Rozmluvy pro nedělení školy*, nakladatel Bratrská jednota čsl. baptistů, rok vydání 1924, Praha, stran 23
 - *Rybářem lidí*, Rozhovory s pracovníky v bratrských sborech, nakladatel Jednota Chelčický, rok vydání 1920, Praha-Královské Vinohrady (Nám. krále Jiřího, 84)
 - *Smrtí k životu*, Kronika přerodu sibiřského legionáře, nakladatel Grosman a Svoboda, rok vydání 1921, Praha, stran 164
 - *Tichý dům v zahradě*, Dětem vypravuje Józa Novotný, nakladatel Svaz nedělních škol, rok vydání 1925, nakladatel s.n., rok vydání 1932, vydání Druhé vydání, V Praze XII (Náměstí krále Jiřího 84)
 - *Trpělivost boží*, Hrst tropických listů ze Svaté Země, nakladatel Přátelé kazatele bratra Josefa Novotného, rok vydání 1925, Týniště nad Orlicí, stran 20
 - *V Boží dlani*, nakladatel V. Horák a spol., rok vydání 1928, Praha
 - *Velké převraty*, Podobizny typic. čes. nábož. lidí, nakladatel O. Kypr, rok vydání 1920, Pardubice, stran 79
 - *Bible, pramen křesťanského náboženství : přednáška proslovená v říjnu 1925 v cyklu „Kostnické Jednoty“*, Vydavatel Nákl. Literárního odboru Br. Jed. Chelčického, V Praze 1926
 - *Masaryk a českoslovenští baptisté*, v: *Českoslovenští evangelíci T.G. Masarykovi*, Praha, Kalich, 1930.

Prameny:

- Jan Vychopeň, Jaroslav Smílek, Vlastimil Pospíšil: *Kazatelé BJB*, 2005
- Lydie Kucová, *BAPTISMUS - historie a zásady*, nedatováno
- Časopis *Světlozor*, 23. 4. 1925, str. 5
- Tomáš Mašek, *DISKUSE O IDEOVÉ ORIENTACI BRATRSKÉ JEDNOTY BAPTISTŮ V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ*, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, diplomová práce, 2016
- Luděk Šíp, *Baptistický sbor v Pardubicích v letech 1922 - 1989*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra církevních dějin, diplomová práce, 2011

[Štěpán Křivánek](#) ✖

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 26. 2. 2021

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sbor](#)